Forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om følgeret til fordel for ophavsmanden til et originalkunstværk

(96/C 178/05)
KOM(96) 97 endelig udg. — 96/085(COD)

(Forelagt af Kommissionen den 25. april 1996)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 100 A,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg,

i overensstemmelse med fremgangsmåden i traktatens artikel 189 B, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Følgeretten inden for ophavsretten er en uoverdrageligt ret, der giver ophavsmanden til et originalkunstværk eller til et originalt manuskript ret til at få del i udbyttet af de salgshandlinger, som værket er genstand for efter den første overdragelse fra ophavsmanden selv;

(2) formålet med følgeretten er at sikre ophavsmænd et økonomisk udbytte af deres værkers succes; formålet er at indføre de samme økonomiske rettigheder for andre kunstnere og andre ophavsmænd, der får indtægter fra den løbende udnyttelse af deres værker;

(3) følgeretten er en integrerende del af ophavsretten og udgør en væsentlig forrettighed for ophavsmænd; det er nødvendigt at indføre en sådan ret i samtlige medlemsstater for at sikre kunstnere et passende og ensartet beskyttelsesniveau;

(4) ifølge traktatens artikel 128, stk. 4, skal Fællesskabet tage hensyn til de kulturelle aspekter i sin indsats i henhold til andre bestemmelser i traktaten;

(5) ifølge Bernerkonventionen til værn for litterære og kunstneriske værker kan følgeretten kun finde anvendelse, hvis der i henhold til lovgivningen i det land, som ophavsmanden tilhører, findes en sådan ret; følgeretten er derfor fakultativ og underkastet gensidighedsprincippet; det fremgår af De Europæiske Fællesskabers Domstols retspraksis om anvendelsen af det principielle forbud mod forskelsbehandling i traktatens artikel 6, som præciseret i dommen af 20. oktober 1993 i de forenede sager C-92/92 og C-326/92, Phil Collins m. fl. [1], at nationale bestemmelser, der indeholder gensidighedsklausuler, ikke kan påberåbes for at nægte statsborgere fra de andre medlemsstater de rettigheder, som tilkommer den pågældende medlemsstats egne statsborgere, anvendelsen af sådanne bestemmelser er i en fællesskabsretlig sammenhæng i strid med det princip om ligebehandling, der følger af forbuddet mod al forskelsbehandling, der udøves på grundlag af nationalitet;

(6) på nuværende tidspunkt er følgeretten hjemlet i de fleste medlemsstaters lovgivning; i de tilfælde, hvor der findes en sådan lovgivning, er der imidlertid forskelle, bl. a. hvad angår de pågældende værker, rettighedshaverne, vederlagssatsen, de salgsformer, der er underlagt et sådant vederlag, samt beregningsgrundlaget for vederlaget; det er af afgørende betydning for konkurrenceforholdene inden for det indre marked, om følgeretten findes; som enhver anden parafiskal afgift er den et element, som enhver, der ønsker at sælge et kunstværk, er, nødt til at tage i betragtning, et sådant vederlag er i øvrigt en af de faktorer, der medvirker til at skabe konkurrencefordrejninger samt til flytning af salgsaktiviteter inden for Fællesskabet;

(7) disse forskelle i anvendelsen af følgeretten i medlemsstaterne har direkte negative følger for gennemførelsen af det indre marked for kunstværker efter traktatens artikel 7 A; i den situation er traktatens artikel 100 A det rette retsgrundlag;

(8) ifølge traktaten har Fællesskabet til formål at skabe grundlag for en stadig snævrere sammenslutning mellem de europæiske folk, at styrke forbindelserne mellem Fællesskabets medlemsstater samt fremme deres økonomiske og sociale fremskridt gennem en fælles handling ved at fjerne de skranker, der deler Europa; traktaten foreskriver derfor oprettelse af et indre marked, der indebærer fjernelse af hindrin-

[1] Sml. 1993, s. I-5145.

gerne for den frie bevægelighed for varer, fri udveksling af tjenesteydelser og fri etableringsret samt gennemførelse af en ordning, der sikrer, at konkurrencen inden for fællesmarkedet ikke fordrejes; en harmonisering af medlemsstaternes følgeretslovgivning bidrager til at nå disse mål;

(9) ved Rådets direktiv 77/388/EØF [1], som ændret ved direktiv 94/5/EF [2], hvorved det fælles merværdiafgiftssystem suppleres, indføres der gradvist et EF-afgiftssystem, der bl. a. finder anvendelse på kunstgenstande; skattemæssige foranstaltninger er utilstrækkelige til at sikre, at kunstmarkedet fungerer harmonisk; dette mål kan kun nås, hvis der gennemføres en harmonisering af følgeretslovgivningen;

(10) de lovgivningsmæssige forskelle, der har forstyrrende virkninger for det indre marked, bør fjernes, og det bør forhindres, at der indføres nye forskelle, hvorimod det ikke er nødvendigt at fjerne eller forhindre indførelse af forskelle, der ikke udgør en hindring for det indre markeds funktion;

(11) det er ikke nødvendigt at harmonisere alle bestemmelserne i medlemsstaternes følgeretslovgivning, en harmonisering kan begrænses til de nationale bestemmelser, der har direkte følger for det indre markeds funktion, hensigten med en sådan begrænset harmonisering kan imidlertid ikke fuldt ud opnås af medlemsstaterne, dersom de handler hver for sig, i overensstemmelse med traktatens artikel 3 B, stk. 3, er den foreslåede foranstaltning således ikke mere vidtrækkende, end det er nødvendigt for at nå ovennævnte mål; direktivet er derfor i fuld overensstemmelse med subsidiaritets- og proportionalitetsprincippet;

(12) ifølge Rådets direktiv 93/98/EØF [3] er ophavsrettens varighed 70 år efter ophavsmandens død; følgeretten bør have samme varighed, det er derfor kun nutidige og moderne originalkunstværker, der vil være omfattet af følgeretten; normalt er nutidige og moderne kunstværker forholdsvis beskedent repræsenteret ved offentlige auktionssalg;

(13) anvendelsen af følgeretten bør udstrækkes til at omfatte ethvert videresalg med undtagelse af transaktioner mellem private, som værket er genstand for efter at være blevet solgt første gang af ejeren; afgiften finder således sin endelse på alle transaktioner, der foretages af professionelle sælgere, herunder auktionsfirmaer, kunstgallerier og generelt enhver kunsthandler;

(14) det er nødvendigt at indføre en effektiv ordning med udgangspunkt i erfaringer, der allerede er høstet i medlemsstaterne hvad angår følgeret; følgeretsvederlaget bør opkræves som en procentdel af salgsprisen og ikke af værditilvæksten for de værker, hvis oprindelige værdi er blevet forøget;

(15) det er nødvendigt at harmonisere de værkkategorier, for hvilke følgeretten finder anvendelse; følgeretten bør ikke omfatte brugskunst;

(16) af hensyn til det indre marked bør der fastsættes EF-mindstebeløb for anvendelse af følgeretten; medlemsstaterne bør dog have mulighed for at fastsætte lavere nationale beløbsgrænser for at støtte unge kunstnere;

(17) undladelse af at anvende følgeretten når drejer sig om beløb under mindstebeløbet, gør det muligt at undgå uforholdsmæssigt store opkrævnings- og administrations- omkostninger;

(18) de vederlagssatser, der er fastsat for anvendelsen af følgeretten i medlemsstaterne, er på nuværende tidspunkt meget forskellige, for at det indre marked for nutidig og moderne kunst kan fungere effektivt, er det nødvendigt at fastsætte ensartede satser;

(19) et degressivt følgeretsvederlag på grundlag af beløbsgrænser kan bidrage til at undgå omgåelse af Fællesskabets følgeretslovgivning; vederlagssatserne skal både tage højde for kunstnernes og kunstmarkedets interesser;

(20) det er sælgeren, der skal erlægge det beløb, der er opkrævet som følgeretsvederlag; som sælger anses den person eller virksomhed, i hvis navn salget sker;

(21) det er ønskeligt at indføre en ordning med mulighed for regelmæssig justering af beløbsgrænser og vederlagssatser; det er i den henseende hensigtsmæssigt at pålægge Kommissionen at udarbejde regelmæssige rapporter om den praktiske anvendelse af følgeretten og om nødvendigt fremsætte forslag til ændring af grænser og satser;

[1] EFT nr. L 145 af 13. 6. 1977, s. 1.
[2] EFT nr. L 60 af 3. 3. 1994, s. 16.
[3] EFT nr. L 290 af 24. 11. 1993, s. 9.

(22) det bør under overholdelse af subsidiaritetsprincippet fastsættes, hvem der kan gøre følgeretten gældende, dette direktiv bør derfor ikke berøre medlemsstaternes arveret; ophavmandens retssuccessorer bør dog kunne gøre følgeretten fuldt ud gældende efter ophavsmandens død;

(23) det bør overlades til medlemsstaterne at fastsætte de nærmere bestemmelser for opkrævning og forvaltning af de beløb, der er opkrævet som følgeretsvederlag, forvaltningen kan eventuelt overlades til et kollektivt forvaltningsselskab; medlemsstaterne skal imidlertid sikre opkrævning, inddrivelse og udbetaling af vederlag, der er opkrævet for statsborgere fra andre medlemsstater;

(24) følgeretten bør forbeholdes medlemsstaternes statsborgere og udenlandske ophavsmænd fra tredjelande, der giver ophavsmænd, der er statsborgere i medlemsstaterne en sådan beskyttelse;

(25) der bør indføres passende og praktisk anvendelige metoder til kontrol af transaktionerne for at sikre, at medlemsstaterne faktisk anvender følgeretten; dette indebærer en ret for ophavsmanden eller dennes befuldmægtigede til at indhente de nødvendige oplysninger hos den vederlagspligtige —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL 1

ANVENDELSESOMRÅDE

Artikel 1

Følgerettens genstand

Medlemsstaterne indfører til fordel for ophavsmanden til et originalkunstværk en følgeret, der består i uoverdragelig ret til opkrævning af en procentsats af salgsprisen ved ethvert videresalg af værket med undtagelse af salg foretaget af en person, der handler som privatperson, efter ophavsmandens første afhændelse af værket.

Artikel 2

Kunstværker, der er omfattet af følgeretten

Ved originalkunstværk forstås i dette direktiv manuskripter og plastiske kunstværker, herunder malerier, collager, tegninger, graveringer, kobberstik, litografier, skulpturer, vægtæpper, keramisk kunst og fotografier, i det omfang der er tale om værker, der alene er udført af kunstneren, eller eksemplarer, der inden for branchen i Fællesskabet betragtes som originalværker.

KAPITEL II

SÆRLIGE BESTEMMELSER

Artikel 3

Beløbsgrænser

1. Det i henhold til artikel 1 opkrævede vederlag erlægges, når salgsprisen er på mindst 1 000 ECU.

2. Medlemsstaterne kan fastsætte en national beløbsgrænse, der er lavere end den i stk. 1 nævnte.

Artikel 4

Vederlagssats og opkrævning

Det i henhold til artikel 1 opkrævede vederlag fastsættes således:

a) 4 % af salgsprisen for beløb mellem 1 000 og 50 000 ECU

b) 3 % for beløb mellem 50 000 og 250 000 ECU

c) 2 % for beløb over 250 000 ECU.

Følgeretsvederlaget skal erlægges af sælger.

Artikel 5

Beregningsgrundlag

De i artikel 3 og 4 nævnte salgspriser er eksklusive skatter og vederlag.

Artikel 6

De af følgeretten beskyttede personer

1. Det i henhold til artikel 1 opkrævede vederlag skal betales til ophavsmanden til værket og efter dennes død til retssuccessorerne.

2. Medlemsstaterne kan indføre en kollektiv forvaltning af de beløb, der opkræves som følgeretsvederlag. De fastsætter de nærmere bestemmelser for opkrævning og udbetaling af beløbene i tilfælde, hvor ophavsmanden er statsborger i en anden medlemsstat.

Artikel 7

Beskyttelse af personer fra tredjelande

Medlemsstaten fastsætter, at følgeretten tilkommer ophavsmænd, der er statsborgere i tredjelande, i overensstemmelse med bestemmelserne i dette direktiv, hvis de samme rettigheder i de pågældende tredjelande tilkommer ophavsmænd, der er statsborgere i medlemsstaterne.

Artikel 8

Følgerettens varighed

Følgeretten finder anvendelse i den i artikel 1 i direktiv 93/98/EØF fastsatte periode.

Artikel 9

Ret til at indhente oplysninger

Ophavsmanden eller dennes befuldmægtigede kan af enhver kunsthandler eller ethvert auktionsfirma kræve sådanne oplysninger, der er nødvendige for at beregne de beløb, der skal erlægges som følgeretsvederlag i forbindelse med salget af originalkunstværker i det forløbne år.

KAPITEL III

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 10

Revision

Kommissionen forelægger senest den 1. januar 2004 og efterfølgende hvert femte år Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om anvendelsen af dette direktiv og fremsætter eventuelt forslag til tilpasning af beløbsgrænser og vederlagssatser til udviklingen inden for branchen.

Artikel 11

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden den 1. januar 1999.

Når medlemsstaterne vedtager disse love og bestemmelser, skal de indeholde en henvisning til dette direktiv, eller de skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de nationale retsforskrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 12

Ikrafttrædelse

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende.*

Artikel 13

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.